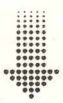
Türkiye Turizm Ansiklopedisi

Kavramlar, Kurumlar ve Kuruluşlar, Olaylar ve Kişiler

Cilt

III

Batı Karadeniz Otelciler Derneği

Clausier Du Loir Seyahatnamesi

Editör ve Koordinatörler

Prof. Dr. Nazmi KOZAK

Prof. Dr. Metin KOZAK

DETAY YAYINCILIK

Ankara, 2022

DETAY YAYINLARI : **1489**

1. Baskı : Nisan 2022
ISBN : **978-605-254-554-6**
Takım ISBN : **978-605-254-551-5**
Yayıncı Sertifika No : 46573
Matbaa Sertifika No : 42488

Kitapta yer alan ansiklopedi maddelerinin bilimsel ve hukuki sorumluluğu yazar/larına aittir.

© ***Detay Anatolia Akademik Yayıncılık Ltd. Şti.***
Her hakkı saklıdır. Yazarından ve yayınevinden yazılı izin alınmaksızın bu kitabın fotokopi veya diğer yollarla kısmen veya tamamen çoğaltılması, basılması ve yayınlanması yasaktır. Aksine davranış, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu gereğince, 5 yıla kadar hapis ve adli para cezaları ile fotokopi ve basım aletlerine el konulmasını gerektirir.

Dizgi ve sayfa düzeni : Prof. Dr. Nazmi Kozak
Kapak Tasarım : Detay Yayıncılık
Baskı ve Cilt : Bizim Buro Matbaacılık ve Basımevi
1. Sanayi Caddesi Sedef Sokak No: 6/1 İskitler-Ankara

Kütüphane Bilgi Kartı
Editör ve Koordinatörler: Nazmi Kozak, Metin Kozak
Türkiye Turizm Ansiklopedisi: Kavramlar, Kurumlar ve Kuruluşlar, Olaylar ve Kişiler, Cilt: 1, 1. Baskı
ISBN: 978-605-254-554-6, 385 + 15 sayfa ve dizin var.

DETAY YAYINCILIK

GENEL DAĞITIM ve İSTEME ADRESİ
DETAY ANATOLIA AKADEMİK YAYINCILIK LTD. ŞTİ.
Adakale Sokak No: 14/4 Kızılay/ANKARA
Tel : (0.312) 434 09 49 • Faks: (0.312) 434 31 42
Web: www.detayyayin.com.tr • e-posta: detayyay@gmail.com

❖ ❖ ❖ ❖ ❖

Bayburt İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü

Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın Bayburt ili ölçeğindeki temsilcisi.

16.04.2003 tarihinde ve 4848 sayılı yasa gereğince Kültür Bakanlığı ve Turizm Bakanlığı'nın birleşmesi sonucu kuruldu. Müdürlük, kendisine bağlı müze müdürlüğü, il halk kütüphanesi ve ilçe halk kütüphaneleri ile birlikte hizmet vermektedir. Müdürlüğün kültür envanterleri arasında efsaneleri (Dikmetaş Efsanesi, Ejderha Efsanesi, Kaybolan Nehir Efsanesi, Taş Kardeşler Efsanesi), yöre mutfağı (yalancı dolma, ekşi lahana, galacoş, kesme çorbası, lor dolması, süt böreği, tatlı çorba, tel helvası, kete, tandır ekmeği, Bayburt tava), türbeleri (Abdülvehhab Gazi Hazretleri Türbesi, Şehit Osman Türbeleri), yeraltı şehirleri (Aydıntepe Yeraltı Şehri), Baskı Müzesi, Bayburt Kalesi, mağaraları (Helva Köyü Buz Mağarası, Çımağıl Mağarası), Dede Korkut Kümbeti, Sırakayalar Şelalesi, Kenan Yavuz Kültür Evi yer almaktadır.

Müdürlük tarafından il genelinde tanımlanmış turizm aktiviteleri ise Kop Dağı Kış ve Kayak Sporları Merkezi, Dede Korkut Şenlikleri, Hasat Şenliği, rafting ve cirittir. İlin ünlü isimleri arasında halk ozanı Dede Korkut, Abdulvehhap Gazi, Bamsı Beyrek, Şair Zihni, Bayburtlu Hicrani, Bayburtlu Celali, Bayburtlu İrşadi Baba yer almaktadır. Bayburt İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün öne çıkan faaliyetleri arasında *Bayburt Turizmle Büyüyor* projesi yer almaktadır. İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü tarafından hazırlanan ve TRA1/18/TD – Teknik Destek Programı kapsamında Kuzey Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı tarafından desteklenen *Bayburt Turizmle Büyüyor* projesi kapsamında *Global Turizm, Faaliyetleri ve Yöntemler, Yöresel Turizm, Faaliyetleri ve Yöntemler, Yöresel Ürünlere Yönelik Pazarlama Eğitimi, Tarımsal Ürünlerin Pazarlanması, İletişim ve Davranış Teknikleri* eğitimleri verilmesi hedeflenmektedir.

Ayrıca bkz.: Bayburt; Kültür ve Turizm Bakanlığı; Turizm Tanıtma Büroları.

Ayrıntılı bilgi için bkz.: *https://bayburt.ktb.gov.tr/*, (Erişim tarihi: 18.12. 2019).

Yararlanılan kaynaklar: *https://bayburt.ktb.gov.tr/*, (Erişim tarihi: 18.12. 2019); *http://yatirimisletmeleruygulama.kultur.gov.tr/Acente.Web.Sorgu/Sorgu/acentesorgu*, (Erişim tarihi: 18.12. 2019).

Gülsün YILDIRIM

2019

❖ ❖ ❖ ❖ ❖

Bayezid Ramazan Sergileri

Bayezid Camii avlusunda Ramazan ayı içerisinde açılan yerli ürünler satış sergisi.

Bayezid Camii avlusunda sergi geleneğinin ne zaman başladığına dair kesin bilgi olmamakla birlikte II. Abdülhamid dönemiyle birlikte düzenli olarak yapıldığı anlaşılmaktadır. Tanzimat öncesine kadar gitmemesi, 1863 Sergi-i Umûmî-i Osmanî binasının yıkılmasından sonra düzenli ulusal sergilerin sürdürülememesi üzerine, onun yerine ikame amaçlı cami avlularının aktif olarak kullanılması yoluna gidildiği görülmektedir. Ramazan sergileri Bayezid Camii ile bütünleşmesine karşın Eyüp Camii, Fatih Camii, Ayasofya Camii, Yeni Camii, Kasımpaşa Kaptan Paşa Camii ve Tophane'deki Kılıç Ali Paşa Camii avlularında da açılırdı. İstanbul bürokrasi, kültür ve eğitim kurumlarının orta yerinde olması Bayezid Camii Sergileri'nin kalıcı ve ayrıcalıklı olmasını sağladı. Camii avlusu, bu amaçla bir müteşebbise kiraya verilir, o da dikdörtgen biçimindeki avlu revakları altında *barakalar*, fuar stantları yapıp kişi ve şirketlere kiralar. Bir nevi *mamulat-ı dahiliye meşheri* gibi olan Bayezid Ramazan Sergisi'nde kitapçıdan şekerciye kadar her çeşit esnaf yer alırken, Feshane, Hereke ve Karamürsel gibi kamu fabrikalarının ürünleri, Kütahya çinileri, Türkistan ürünleri de satılırdı. Sergide tespih, sigara ağızlığı, öd, amber, misk, kâfur, tabaka, nargile gibi ürünler daha çok giderdi. Bayezid Sergisi ile bütünleşmiş isimler de vardı. Tespihçi Hintli Abdülgaffar Efendi, fıstıkçı Şamlı Hacı İbrahim, kahve takımı satıcısı Buharalı Alimzade Ömer Efendi bunlardan birkaçıydı ve sergiye çok uluslu bir nitelik kazandırıyordu. Ürünlerinin kalitesinin yanı sıra kendilerine has pazarlama tarzları olan böylesi "baraka" sahiplerinin müşterileri arasında paşalar ve nazırlar bulunurdu.

Reşad Ekrem Koçu'nun aktardığına göre 1886 Bayezid Ramazan Sergisi'nde 19 adet revak altında, 10 adet de orta kısımda ve üç küçük baraka da şadırvan yanında olmak üzere 32 baraka bulunuyordu. Ramazan ayında açılması nedeniyle kumaş, fes, aba, battaniye, boyun atkısı gibi ürünlerin yanı sıra tatlıları da öne çıkardı. Bursa'nın meşhur şekerleri için özel stant hazırlanırdı. Baklava, revani ve güllaç gibi tatlı çeşitleri sergilenirdi. Halkın alım gücünü dikkate alan bir fiyat politikası uygulandığından İstanbullular bu sergilerin açılmasını beklerdi. Özellikle Yıldız Porselen, Hereke ve Feshane fabrikalarının ürünleri ramazana mahsus daha ucuz olurdu. Bayezid Sergisi, müthiş girişimcilik hikayelerine de ev sahipliği yapıyordu. Reji İdaresi'nin satamadığı sigaraları kilo yerine adet olarak paketleyip satan Hüsameddin Bey, bunlardan biriydi ve reklamı da kullanarak, satış rekorları kırdı.

Sultan II. Abdülhamid'le başlayıp Birinci Dünya Savaşı ile biten dönemde en parlak günlerini yaşayan Bayezid Camii Ramazan Sergisi, işgal yıllarında eski görkemini ve gücünü yitirdi. İşgalin hüznü sergilere de yansıdı, İstanbul halkı, göçlerin de etkisiyle yokluk ve yoksullukla mücadele eder hâle geldi.

Ayrıca bkz.: Etkinlik; Etkinlik Turizmi; Etkinlik Yönetimi; İstanbul.

Ayrıntılı bilgi için bkz.: Koçu, R.E. (1960). *Bayazıd Camii Avlusunda Ramazan Sergileri*. İstanbul Ansiklopedisi. İstanbul: İstanbul Ansiklopedisi ve Neşriyat.

Yararlanılan kaynaklar: Koçu, R.E. (1960). *Bayazıd Camii Avlusunda Ramazan Sergileri, İstanbul Ansiklopedisi*. İstanbul: İstanbul Ansiklopedisi ve Neşriyat; Memiş, Ş. (2018). Beyazıt Camii Ramazan Sergisi, *Çerçeve*, 86: 80-84; Şehsuvaroğlu, H. Y. (-) Asırlar Boyunca İstanbul, *Cumhuriyet Gazetesi Eki*, 63.

Şefik MEMİŞ

2020

❖ ❖ ❖ ❖ ❖

Bayındır, Mustafa Hilmi

(1913 - 2008)

TÜROB kurucu üyesi, Turizm işletmecisi.

Türkiye Otelciler Birliği kurucu üyesidir. 1923'te Cumhuriyet'in ilanı ile birlikte liseye çevrilen Kadıköy Orta Mektebi'nin (Kadıköy Lisesi şu anki adıyla Kadıköy Anadolu Lisesi) 1925'te öğrencisiydi. Adı bir zamanlar İstanbul İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi olan ve Sultanahmet'te yer alan şuan ki adıyla Marmara Üniversite'sinden mezun oldu. Mezuniyet sonrası askerlik görevini tamamladı. Askerlik dönüşü muhasebeci olarak görev yaptı. 1937'de tekel müfettişliğini kazandı. 1946-1949 yılları arasında Göynük Belediye Başkanı görevini yürüttü. Bu sırada Göynük'te müteahhitlik işleriyle de ilgilendi. 1954'te Kadıköy rıhtımda Kordon Oteli'ni dört ortakla açtı. Otel 1973'te satıldı. 1965'te ikinci oteli olan üç yıldızlı Harem Oteli'ni açtı. Otelle birlikte bir acenta gerekliliği ortaya çıktı ve 1967-8 döneminde Baytur seyahat acentası kuruldu. Acenta havaalanı transferi, şehir, tekne, gece turu vs. gibi birçok hizmeti sundu. Uzun yıllar turizm sektörüne hizmet veren Harem Oteli yaşanan krizden ötürü 2016 yılında kapandı. Turistik Otelciler Birliği kurulum sürecinde (1971) hem sendika hem de TÜROB'un kurucu üyesi olarak görev yaptı. 1985'te birlikten ayrıldı. Kendisi gibi turizmci olan oğlu Timur Bayındır babasının bıraktığı yerden birliğe devam etti. Mustafa Hilmi Bayındır 19. 11. 2008 tarihinde İstanbul'da vefat etti. Yayınlanmış beş ciltten oluşan *Osmanlı- Türk Posta Mühür ve Damgaları (1840-1929)* adlı bir eseri bulunmaktadır.

Başlıca eserleri: Bayındır, M. H. (1992). *Osmanlı- Türk Posta Mühür ve Damgaları (1840-1929)*. 5 Cilt. İstanbul: Ünal Ofset yayınları.

Ayrıca bkz.: Bayındır, Timur; Turistik Otelciler Birliği (TUROB).

Yararlanılan kaynaklar: Bayındır, M. H. (1992). *Osmanlı- Türk Posta Mühür ve Damgaları (1840-1929)*. Ön Kitap. Ünal Ofset yayınları; Bayındır, T. 06.02.2019 tarihli görüşme. (Görüşen: S. Özdemir-Güzel); Bayındır, T. 16.04.2019 tarihli görüşme. (Görüşen: S. Özdemir-Güzel).

Serap ÖZDEMİR GÜZEL

2019

❖ ❖ ❖ ❖ ❖

Bayındır, Timur

(1944 –)

Otel işletmeci ve yatırımcısı, sivil toplum kuruluşu yöneticisi.

Türkiye Otelciler Birliği Yönetim Kurulu Başkanlığı görevini yürüttü (2005-2019). Öğrenimine Galatasaray İlkokulu'nda başlayan Bayındır, İstanbul İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi'nde başladığı üniversite öğrenimi sırasında aile işletmesi olan Kadıköy'deki Kordon Oteli'nde resepsiyonist olarak otelcilik kariyerine başladı (1963). Üniversite öğrenimi sırasında Fransa Devleti'nin verdiği özel burs ile bu ülkede Vichy merkezli ve çeşitli turizm şehirlerini kapsayan bir program ile otel işletmeciliği üzerine eğitim ald Fransa'da bir buçuk yıl bu program yı nında kayınpederine ait küçük bir ote lin işletmesini kapsayan dönemde öze likle otel işletmelerinde maliyet kont rolü ve karlılık üzerine deneyimler edi nerek profesyonel bilgisini geliştirdi.

Bu eğitim ve çalışma döneminden son ra Türkiye'ye dönüş yaptı ve üniversite öğrenimini İstanbul Üniversitesi Gazetecilik Bölümünde tamamladı. Timur Bayındır, otel işletmeciliği kariyerine önce Kordon Oteli'nde devam etti, daha sonra 1964 yılında açılan Harem Otel'e geçti. Anadolu Yakası'nda olan bu otelin turist çekmesi ve çalışması için yerel ulaşım, gezi ve rehberlik işlerini yürütmek için bir seyahat acentası (Baytur Turizm ve Seyahat Acentası) kurdu. Özellikle Danimarka'dan Tjaereborg tur operatörü ile yapılan antlaşma ile İstanbul'da o dönem İstanbul Boğazı kenarında bir tatil oteli ortamı yarattı. 1971 yılında kurucuları arasında babası Mustafa Hilmi Bayındır'ın da bulunduğu Türkiye Turizm İşverenler Sendikası olarak kurulan örgüt, 1980 İhtilali'nden sonra kapatıldı ve 1983 yılında Turistik Otelciler Birliği (TÜROB) olarak tekrar açıldı. Timur Bayındır, üniversite yıllarından itibaren TÜROB çalışmalarıyla ilgilenmeye başladı ve ilerleyen yıllarda özellikle turizm mevzuatı konusunda bilgisini derinleştirdi. Yönetim Kurulu Üyesi olarak girdiği birliğe 30 yıldan fazla süre hizmet verdi ve Başkanlık görevini Müberra Eresin'e devretti (1985-2019). Bu görev sırasında Bayındır'ın katkıda bulunduğu en önemli işler arasında, örgütün Türkiye çapına yayılan üyelerine istinaden TÜROB ismini alması ve konaklama vergisinin yüzde 8'e düşürülmesi konusunda gösterdiği çaba başta gelmektedir.

Ayrıca bkz.: Bayırdır, Eresin, Müberra; Hılmi Mustafa; Baytur Turizm ve Seyahat Acentası; Türkiye Otelciler Birliği.

Yararlanılan kaynaklar: Bayındır, T. ile 01.04.2019 tarihli görüşme. (Görüşen: H. Kader Şanlıöz-Özgen); Turizmgüncel. (2013). Bir Turizmcinin Anatomisi: Turizm Bayındır, *https://www.turizmguncel.com/editor/bir-turizmcinin-*

Brüksel Dünya Sergisi (1958)

(Brüksel, Belçika, 17 Nisan – 19 Ekim 1958)

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra yapılan en önemli sergi.

Bir insan ölçeğinde dünyayı inşa etmek temasıyla 17. 04. 1958'de Belçika Kralı Baudouin tarafından açıldı ve 19. 10. 1958 tarihinde kapandı. 494 dönüm arazi üzerine kurulan sergiyi, 46 ülkeden 41 milyon kişi ziyaret etti. Belçika Kralı, konuşmasında ana temaya uygun olarak, ilmin kendi başına medeniyetler yaratamayacağına dikkat çekerek, ilimle birlikte manevi kavramların da gelişmesi gerektiğini belirtti. Tamamlanması, iki bin kişinin katıldığı açılış törenine yetişemeyen Türkiye pavyonu bir hafta sonra tamamlanmış olarak faaliyete geçti.

Türkiye'nin sergi komiserliğini, Munis Faik Ozansoy üstlendi. Brüksel Dünya Sergisi'nin teması *insan ve ona yapılan hizmetler* olarak belirlenince Türkiye pavyonunu hazırlayan mimarlar da bu düşünceyi somutlaştırma yoluna gitti. Dışişleri Bakanlığı'nın sorumluluğunda gerçekleşen sergi katılımı için bakanlık, önce bir yarışma açtı. Utarit İzgi, Muhlis Türkmen, Hamdi Şensoy ve İlhan Türegün'den oluşan bir mimar kadrosunca çizilen Türkiye pavyonu iki bloktan oluştu. Türk Pavyonu, yaklaşık 625 metrekare kapalı alana sahip sergi salonu ve yaklaşık 150 metrekare taban alanına sahip restoran-Türk kahvehanesi şeklinde düzenlendi. İki bloğu birleştiren dekoratif bir mozaik pano oldu. 227 metre uzunluğundaki dekoratif pano, ünlü ressam Bedri Rahmi Eyüpoğlu tarafından hazırlandı. Çizimi Türk mimarlara ait olan pavyonun yapımı ise Belçikalı bir inşaat firmasınca gerçekleştirildi. Mimarlar, sergi bittikten sonra binanın sökülüp tekrar kurulabileceği bir biçimde tasarımı gerçekleştirmişlerdi. Ancak Türkiye'ye getirilen parçalar, bir süre Gülhane Parkı içinde tutulsa da yeniden kullanılamadı.

Ayrıca bkz.: Etkinlik; Etkinlik Turizmi; Etkinlik Yönetimi.

Ayrıntılı bilgi için bkz.: --- (1957). 1958 Brüksel Beynelmilel Sergisi Türk Paviyonu, *Arkitekt*. 287/63-68.

Yararlanılan kaynaklar: --- (1957). 1958 Brüksel Beynelmilel Sergisi Türk Paviyonu, *Arkitekt*. 287: 63-68; Kan Ülkü, G. (2019). Mimarlık ve Sanat İşbirliği: Brüksel EXPO'58 Türkiye Pavyonu, *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 5: 497-516; Işıklı, A. ve Balkan, M. (2008). *Fotoğraflarla Türk Fuarcılığı*. İstanbul: İFM Yayınları.

Şefik MEMİŞ

2020

❖ ❖ ❖ ❖ ❖

Brüksel Sergisi (1897)

(Brüksel, Belçika, 10 Mayıs – 8 Kasım 1897)

EXPO etkinliği.

10 Mayıs – 08. 11. 1897 tarihleri arasında Brüksel'de açıldı. 1897 Brüksel Sergisi'ne toplam 7,8 milyon ziyaretçi katıldı. Sergiye Türkiye ile birlikte 27 ülke katıldı. 1897 Brüksel Sergisi'nde güzel sanatlar, sosyal ekonomi, hijyen, hayat kurtarma, endüstriyel ve dekoratif sanatlar, ışıklandırma-ısıtma ve bunların cihazları, elektrik, askerlik bilimi, üretim-hammadde-üretim yöntemleri, spor malzemeleri, popüler spor oyunları, güncel tarımsal ve bahçıvanlık müsabakaları, uygulamalı öğrenme-kadın endüstrileri-el işleri ve ticaret olmak üzere toplam 14 bölüm yer aldı. Bu sergide Türkiye özgün bir sergileme alanına sahipti. Osmanlı sergi komiserliğini Türkiye Başkonsolosu M. Allard yürüttü. Sergi ana binasında yer alan Türkiye sergi alanı dikdörtgen şeklinde ve dörtkenarında küçük kubbeler yer aldı. Ayrıca sergi alanını çevreleyen bu dörtkenara Osmanlı evlerinde sıklıkla rastlanan cumbalı pencereler konuldu. Ana giriş kapısının sağında ve solunda ise Osmanlı devlet arması yer aldı. Daha sonra 1910, 1935 ve 1958 yıllarında da Brüksel'de EXPO düzenlendi ve Türkiye bu sergilere de katıldı.

Ayrıca bkz.: Etkinlik; Etkinlik Turizmi; Etkinlik Yönetimi.

Yararlanılan kaynaklar: (1896). Exposition at Brussels in 1897. *Scientific American*, 75 (8), (Ağustos). 173; (2012). Türkiye Fuar Albümü: Osmanlı Dönemi; Dünyaya Açılan Kapı Expo ve Ankara, *(http://www.ankaraka.org.tr/archive/files/yayinlar/expo-ve-ankara.pdf)*. (Erişim tarihi: 09.12.2019); Polat, M. (2019). Expo ve Türkiye. Uluslararası İşletme, *Ekonomi ve Yönetim Perspektifleri Dergisi*. 4 (3): 28-39.

Burcu GÖK

2019

❖ ❖ ❖ ❖ ❖

Brüksel Sergisi (1910)

(Brüksel, Belçika, 23 Nisan - 1 Kasım 1910)

Fuar etkinliği.

23 Nisan-1 Kasım 1910 tarihleri arasında Brüksel'de düzenlenen uluslararası bir fuardır. Fuarda sanat ve bilim çalışmalarıyla birlikte tüm milletlerin tarımsal ve endüstriyel ürünlerini sergilemesi amaçlandı. Ayrıca bu sergi ile Almanya, İngiltere ve Fransa arasında stratejik bir konumda olan Belçika, EXPO 1910 ile endüstriyel ilerlemesini ve sömürge gücünü yeniden teyit etmek amacındaydı. Kral Albert'in himayelerinde ve Maliye ve Bayındırlık Bakanı olan Le Comte de Smet de Naeyer tarafında organize edildi. Sergi Brüksel'de bulunan Hotel Astoria'da gerçekleştirildi. Hotel Astoria, 1909 yılında Kral Albert'den önceki Kral II. Leopold'un isteği üzerine 1910 Brüksel Uluslararası Sergisi için inşa edildi. Brüksel sergisi Belçika'nın bu türde düzenlediği beşinci uluslararası olması sebebiyle önemli görüldü. Bir önceki Brüksel fuarından on yıl sonra ve yine Liege'de 1905 yılında organize edilen sergiden beş yıl sonra organize edildi. Başlıca katılımcılar

bir kimlik ile sunulmasına karar verildi. 1988 yılında BKTSV'nin kurulmasıyla, festivallerin düzenlenmesi ve bütün yıla yayılmasından vakıf sorumlu oldu. 2019 yılında Bursa Festivali'nin 58.'si, Altın Karagöz Halk Dansları Yarışmasının 33.'sü, Uluslararası Bursa Çocuk ve Gençlik Tiyatroları Festivalinin 24.'sü, Uluslararası Karagöz ve Gölge Oyunları Festivalinin 18.'si düzenlendi.

Vakıf, festival organizasyonlarının yanı sıra kent değerlerinin ortaya çıkarılmasına katkı sağlamak için Bursa'nın edebiyat hayatı ile de ilgileniyor. Bursa Büyükşehir Belediyesi aracılığıyla, *Bursa'da Bir Başka Zaman, Erguvan Bayramı, Uludağ'ın Etekleri Gümüşten, İpek Şehrin Günlüğü, Saat Bursa Suları, Çınarlı Kentin Dili, Manolya Durağında Roman, Bursa Burcunda Edebiyat (Dokuzuncu Edebiyat Günleri), Bursa Yazıları, Öğretmen Mektupları, Bursa'da Dünden Bugüne Tasavvuf Kültürü, Bursa'da Dünden Bugüne Tasavvuf Kültürü, Osmangazi ve Bursa, Kurtuluş Savaşı'nda Bursa, 41 Yılın Seyir Defteri, Festivalin Altın Yılı* adlı eserleri kazandırır. Festival organizasyonlarının daha sistemli bir biçimde gerçekleştirilebilmesi, kentin yıl boyunca ihtiyaç duyduğu kültürel ve sanatsal etkinliklerin düzenlenebilmesi için kurulan BKTSV'e, ortak bir kent kültürü oluşumuna ve hemşerilik bilincinin gelişimine katkıda bulunabilmek; kültürel ve sanatsal etkinlikleri kentin geleneksel dokusuna uygun düşebilecek zaman ve ortamlarda kent halkına sunmaya çalışmaktadır. BKTSV, geleneksel hâle gelen festivalleri geliştirmek ve yenilerini ekleyerek sanatın iyileştirici gücünü kullanmak; sanatın birleştirici gücü ile farklı ülkelerden ve kültürlerden insanları bir araya getirerek toplumların kaynaşmalarına ve kültürel değerlerini paylaşmalarına katkıda bulunma, dünya çapında gerçekleştireceği özgün ve yenilikçi projeler ile topluma sanatın geliştiren gücünü aktarmak, ortak evrensel değerler oluşturmak çizgisiyle hareket etmektedir.

Ayrıca bkz.: Bursa.

Yararlanılan kaynaklar: Bursa Kültür Sanat ve Turizm Vakfı (2019). *http://www.bkstv.org.tr/tr/hakkimzda*, (Erişim tarihi: 23.08.2020).

Serhat YOZCU

2020

❖ ❖ ❖ ❖ ❖

Bursa Mamulat ve Mahsulat Sergisi

(Bursa, 31 Ağustos – 31 Eylül 1906)

Hüdavendigâr Vilayeti'nin ilk kapsamlı modern fuar organizasyonu.

Sultan II. Abdülhamid'in tahta çıkış yıldönümü olan 31. 08. 1906 tarihinde açıldı ve bir ay süreyle açık kaldı. 1905'te Vali Reşit Mümtaz Paşa tarafından başlatılan serginin hazırlıkları, halefi Tevfik Bey tarafından tamamlandı ve açılışı yeni vali tarafından yapıldı. Hüdavendigâr Vilayeti'nin ve bölgenin ilk sergisi olma özelliği taşıyan 1906 Bursa Sergisi, vilayetin son zamanlara gösterdiği gelişmeyi göstermek, vilayet sınırları içinde üretilen ürünlerin tanıtılmasını sağlamak, hızla gelişen ipek ve havlu üretimini duyurmak, çiftçilere tarımsal verimliliği artıracak iyi tohum ve tarım aletleri hakkında bilgi vermek; vilayetin mahsul ve ürünleri ile çiftçilik ve ipekçilikteki gelişmelerin sonuçlarını ortaya koymak amacındaydı.

Sergi komisyonu başkanı olarak Vali Paşa, *nefâset ve mükemmeliyetçe* başarı kazananların sahiplerine nişan ve iftihar belgesi verilmesi için İstanbul hükümetinden izin istedi, bunun katılımı artıracağına işaret etti. Bu amaçla Bursa Sergisi Madalyası yaptırdı ve serginin duyurulması için merkezi hükümetten yardım talep etti.

Sergi, Vilayet Maarif müdürlüğünün ısrarıyla valilik ile bakanlıklar arasında uzun süren bir yazışma sürecinden sonra Bursa Mekteb-i İdadi-i Mülkiye'sinde yapıldı. Okulun 21 salonu ve sınıfı, 21 sergi şubesi olarak düzenlendi. Her şubede bir kategorinin ürünleri sergilendi. Kız mektepleri el işleri; halıcılık; antika ve el işleri; ipek kumaşlar; havluculuk; ipekçilik; Singer dikiş makinası ürünleri; tütün ürünleri; mücevherat ve gümüş kaplar; Bursa Sanayi Mektebi ürünleri; İstanbul Sanayi Mektebi işleri ve muhtelif işler; orman ve maden işleri; saraçlığa ve dericiliğe ait işler; ziraat âletleri; şekercilik ve pastacılık; dokuma tezgâhları; toprak mahsulleri; yiyecek mahsulleri; güzel sanatlar; Kütahya çinileri ürünleri; halılar, halı tezgâhları, zeytinyağları, sabunlar, Eskişehir lületaşları ve maden ürünleri sergilenen ürünler arasında yer aldı. Okul bahçesinde de yedi pavyon kuruldu. Ziyaretçilerin eğlenmesi için bahçede sinema gösterimi, düzenli müzik konseri ile lokanta ve kahvehane hizmeti verildi. Acemler'de at ve bisiklet yarışları ile koşu ve güreş müsabakaları organize edildi. Ayrıca sergi bahçesinde Çifteler Harası'nda yetiştirilen iyi cins atlar ile yine Bursa'da imal edilen fayton ve tatar arabaları sergilendi.

Ayrıca bkz.: Bursa; Etkinlik; Etkinlik Turizmi; Etkinlik Yönetimi.

Ayrıntılı bilgi için bkz.: Kumaş, N. (2020). 2. *Abdülhamid Döneminde Bursa'da Sosyal Hayat 1876-1909*. Bursa: Sentez Yayıncılık.

Yararlanılan kaynaklar: Işıklı, A. (2012). *Türkiye Fuar Albümü*. İstanbul: İFM Yayınları; Memiş, Ş. (2015). *19. Yüzyılda Bir Sanayileşme Stratejisi Olarak Uluslararası Fuarlar: Osmanlı Örneği* (Yayımlanmamış doktora tezi), İstanbul: İstanbul Üniversitesi; Kumaş, N. (2020). 2. *Abdülhamid Döneminde Bursa'da Sosyal Hayat 1876-1909*. Bursa: Sentez Yayıncılık; Servet-i Fünun, 6 ve 20. 09. 1906.

Şefik MEMİŞ

2020

❖ ❖ ❖ ❖ ❖

Bursa Merinos Atatürk Kongre ve Kültür Merkezi

(Bursa, 2010 -)

Kongre ve kültür merkezi.

Bursa'nın Osmangazi ilçesine bağlı Merinos semtinde, tarihi Merinos

Çardak, Konya, Bursa Yenişehir, Diyarbakır, Antalya Gazipaşa, Sivas Nuri Demirağ, Şanlıurfa GAP, Hatay, Malatya, Elazığ, Eskişehir Anadolu Üniversitesi, Balıkesir Koca Seyid, Kütahya Zafer ve Batman.

Söz konusu havalimanlarına aylar ve yıllar itibariye iniş-kalkış yapan uçakların sayısı, gelen ve giden yolcu sayıları *Tarifesiz Uçaklar (Charter) Bülteni*'nde yer alıyordu.

Ayrıca bkz.: Charter; Charter Antlaşmaları; Charter İstatistikleri.

Yararlanılan kaynaklar: *http://www.ktbyatirimisletmeler.gov.tr/yazdir?CEADDCD22C6425ACoF1EEE2D59ED7CD5*, (Erişim tarihi: 20. 08. 2020); Turizm Bakanlığı (1990). *Tarifesiz Uçaklar (Charter) Bülteni*. Ankara: Yatırımlar Genel Müdürlüğü Araştırma ve Değerlendirme Daire Başkanlığı.

Nazmi KOZAK

2020

❖ ❖ ❖ ❖ ❖

Chef Poissonier

Bkz.

Balık Şefi

❖ ❖ ❖ ❖ ❖

Club Amazon Bördübet

(Marmaris, Muğla, 1980 -)

Muğla'nın Marmaris ilçesinde bulunan kamp alanı.

Muğla'nın popüler tatil merkezlerinden biri olan Marmaris'e bağlı Bördübet'te yer alan Club Amazon Bördübet, bir aile tarafından işletilmektedir. Club Amazon Bördübet, Marmaris-Datça arasındaki Bördübet bölgesindedir. Çam ve günlük ağaçları arasına gizlenmiştir. Düzayak bir yapıdadır, inişli-çıkışlı, tehlikeli yol yoktur. Tesis plajına 500 metre mesafededir. Koyu bir çam ormanı içinde bulunduğundan odalardan deniz görülmemektedir. Plaja kıvrımlı dereden kano ile kürek çekerek ya da orman içerisinden beş dakikalık kısa bir yürüyüşle ulaşılabilir. Kamp alanında orman yürüyüşleri, kano ile Gökova keşfi, amatör fotoğrafçılık ve bisiklet turları imkânı vardır. Tesis içinde tatlı su severler için bir adet havuz bulunmaktadır.

Konaklama çeşitleri iki kişilik 11 metrekare cam tavanlı bonibon odalar (glamper car), 21 metrekare genişliğindeki dört kişilik küp oda, tesis kurulduğundan beridir hizmette olan iki kişilik altı metrekare mini bungalov, dört kişilik aileler ya da çocuklu ailelerin tercih edebileceği 20 metrekarelik taş oda, tamamı ahşaptan yapılmış, üç-dört kişilik yetişkin gruplar için ideal olan 15 metrekare büyüklüğünde çingene arabası, çiftler ve tek çocuklu aileler için tasarlanmış cam tavanlı ortalama 14 metrekarelik butik van, 12 metrekarelik iki kişilik tasarlanmış teras oda gibi seçenekler mevcuttur.

Günübirlik ziyaretlere kapalı olan tesiste, yaz dönemi tam pansiyon, kış dönemi yarım pansiyon hizmet verilmektedir. Buna rağmen çevre illerden sadece hafta sonu kamp yapmak için gelen aileler vardır. Kendine ait internet sayfasında tesise ait bilgiler bulmak mümkündür. Farklı dönemlerde ve kamp olanaklarında çekilmiş fotoğrafların olduğu galeriye site üzerinden ulaşılabilir. Tesisin internet sayfasında güncel fiyat listesi, rezervasyon için izlenecek gerekli adımlar ve tesise ulaşım için gerekli bilgilendirme mevcuttur.

Ayrıca bkz.: Kamp Turizmi; Lüks Kampçılık Turizmi; Marmaris; Muğla; Tatil Kampı.

Yararlanılan kaynaklar: *http://clubamazon.com.tr/*, (Erişim tarihi: 14.01.2020); *https://www.otelperisi.com/club-amazon-bordubet-marmaris*, (Erişim tarihi 14.01.2020).

Aysun GARGACI KINAY

2020

❖ ❖ ❖ ❖ ❖

Chez Galip

Bkz.:

Körükçü, Galip

❖ ❖ ❖ ❖ ❖

Chicago Convention

Bkz.:

Şikago Sözleşmesi

❖ ❖ ❖ ❖ ❖

Chicago Dünya Fuarı

(Chicago, ABD, 1 Mayıs - 31 Eylül 1893)

Dünya sergisi.

Kristof Kolomb'un Amerika kıtasını keşfinin 400. yılı münasebetiyle organize edilen 1893 Chicago Dünya Sergisi, Kolomb Dünya Sergisi olarak da biliniyor. Resmi açılışı 1892'de yapılmakla birlikte 1 Mayıs - 31. 09. 1893 tarihleri arasında açık kalan ve 46 ülkeden 50 bin sergileyicinin katıldığı sergiyi 27,3 milyon kişi ziyaret etti. El kamerası ve radyonun tanıtıldığı sergi, Michigan Gölü kenarında kuruldu. Sergi mimarisi 'güzel şehir' akımını doğurdu. ABD Başkanı Clevland sergiyi, "Biz burada insanlara müsabaka meydanı açarak insanlığı aydınlatmaya çalışıyoruz" diyerek açtı.

Osmanlı İmparatorluğu sergiye, ABD başkanınca gönderilen özel elçi Salomon Hirsch tarafından davet edildi. Sultan II. Abdülhamid, Batı ile ilişkilerinin Avrupa'dan ibaret olmadığını göstermek amacıyla fuara katılmaya karar verdi. Komisyon Başkanlığına Ticaret ve Nafia Nazırı Tevfik Paşa, başkan vekilliğine Dersaâdet Ticaret Odası Başkanı Azaryan Efendi, üyeliklere ise Ticaret Müdürü İsmail Bey, Ziraat Müdürü

Nuri Bey, Yenidünya Dimetraki Efendi, Ticaret Odası II. Başkanı Ferid Beyefendi, Oda Azası Corcaki Efendi ve Mösyö Milden getirildi. Sergi komiserliğine yabancı dil bilen Hakkı Bey atandı.

Sergilenecek ürünler, özel kişilerden gelenlerin yanı sıra Osmanlı ürünlerinin kalitesini yansıtan *Tophane ve Tersane-i Âmire* fabrikaları ile orduya bağlı *Feshane-i Âmire* ve diğer sanayi fabrika ve imalathanelerden seçildi. Vilayetlerdeki ürünler ise ticaret odaları vasıtasıyla bedelleri ödenerek tedarik edildi. Katılım şartlarını düzenleyen özel bir talimatname hazırlandı. Türk fuarcılığının modern ilk anayasası olarak kabul edilebilen 32 maddelik bu kapsamlı talimatnamede, stant yerine *mahall-i mahsus* sözcüğü kullanıldı.

Resmî devlet pavyonu, Sadullah ve Sehami Kumpanyası tarafından III. Ahmed Çeşmesi'nden ilhamla inşa edilirken bir de Türk köyü/çarşısı yapıldı. Çarşı içinde Sultanahmet Meydanı'ndaki Dikilitaş'ın bir örneği ile içinde namaz kılınabilen bir cami inşa edildi. Chicago Dünya Sergisi, özel sektörün stant ve diğer mimari unsurları yaptığı ilk sergi oldu. Çarşı içinde 20 metrekarelik 40 dükkan yapıldı ve 200 Osmanlı lirası bedelle kiraya verildi. Bu dükkanları manifaturacı, kuyumcu, tütüncü, şekerci, kebapçı, tespihçi, tuhafiyeci gibi birtakım esnaf ve tacir kiraladı. İslam'a ve milli adaba aykırı piyesler sergilememek kaydıyla tiyatro binasına da izin verildi.

Osmanlılar teknolojik ve inovatif ürünleriyle sergiye katıldı. Bunlar arasında sahil muhafaza ve deniz savaşları için zırhlı gemiler üreten Tersane-i Âmire ürünleri yer aldı. Ayrıca çelik ve pirinç olarak imal edilmiş torpil yuvası modelleri ve torpil yönlendiricileri, gemiler için vida, pervane kanadı, dört kürekli tekne, iki kürekli kayık, gemi ip ve halatları gibi teknolojik ürünler de sergilendi. Elektrik ürünleri arasında elektrik motoru, elektrikli aydınlatma ve elektrikli telgraf için çeşitli ürünler de sergilendi. Toplam 13 bin farklı ürünle katıldıkları Chicago Sergisi, Osmanlı katılımcılarına girişimcilik ve pazarlama alanında yeni ilişkiler sağladı. Sergi boyunca, *Musavver Şikago Sergisi Mecmuası* adıyla bir yayın çıkartıldı ve Osman Hamdi Bey'in büyük bir tablosu da sergilendi.

Ayrıca bkz.: Etkinlik; Etkinlik Turizmi; Etkinlik Yönetimi; Fuar.

Ayrıntılı bilgi için bkz.: Erik, M. (2007). *Dünya Fuarları* (Çev. Canan Bilgin). İstanbul: İFM Yayınları.

Yararlanılan kaynaklar: Dersaadet Ticaret Odası Gazetesi. Sayı 353: 21. 09. 1308, Sayı 391: 13. 06. 1308, Sayı 419: 26 Kanunuevvel 1308; Erik, M. (2007). *Dünya Fuarları* (Çev. Canan Bilgin). İstanbul: İFM Yayınları; Flinn, J. J. (1893). *The Best Things To Be Seen At The World's Fair*. Chicago: The Columbian Guide Company; Işıklı, A., Balkan, M. (2007). *Türk Fuarcılık Tarihi*. İstanbul: İFM Yayınları; Kazgan, H. (1984). Osmanlı Sanayinin Dışa Açılması, 1893 Şikago Sergisinde Osmanlı Pavyonu. Diyalog, 1984. *Musavver Şikago Sergisi Mecmuası*, Sayı 1-12: 1893; Memiş, Ş. (2015). *19. Yüzyılda Bir Sanayileşme Stratejisi Olarak Uluslararası Fuarlar: Osmanlı Örneği* (Yayımlanmamış doktora tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü; İstanbul; Pierce, J. W. (1893). *Photographic History of the World's Fair*. Chicago: Lennox Publishing Company; *Umur-ı Nafia ve Ziraat Mecmuası*. Sayı 14: 15 Recep 1309, Sayı 23: 1 Zilhicce 1309.

Şefik MEMİŞ

2020

❖ ❖ ❖ ❖ ❖

Chikhachev, Petr Aleksandrovich

(1808 - 1890)

Jeolog, seyyah ve Petersburg Bilimler Akademisi'nin onursal üyesi olan Rus bilim insanı.

Gatçina'da aristokrat bir ailede dünyaya geldi (1808). Tsarskoe Selo Lisesi'nde çalışan bir hocadan evde özel ders alan Chikhachev, eğitimine St. Petersburg Üniversitesi'nde doğa bilimleri alanında devam etti. Freidenburg Maden Fakültesi'nde, Münih'te, Berlin'de ve Paris'te kimya, jeoloji, mineraloji dersleri aldı. Kişinin seyahatleriyle ilgili bilimsel araştırmalar yapması için astronomi ve jeodeziden, jeoloji, zooloji ve botanik gibi doğa bilimlerine kadar, çeşitli bilim dallarında iyi bir hazırlık yapılması gerektiğini dile getiren Rus seyyah, kendi hayatını da bu yönde şekillendirdi. Chikhachev, bilimsel çalışmalarını ve seyahat anılarını, yurtdışında da yankı uyandırması adına Rusça değil, Fransızca ya da Almanca yazdı ve çoğunu Avrupa'da yayımladı. Hayatının büyük kısmını yurtdışında özellikle de Paris'te geçiren ve eserlerini yabancı dilde yayımlayan Chikhachev'in Rus bilim insanı olarak kabul edilmediği ancak Altay'ın jeolojisi ve coğrafyası üzerine yazdığı çok önemli eserinden dolayı Rus bilim dünyasının kendisine borçlu olduğu yazıldı.

1835'te Konstantinopolis Rus Büyük Elçiliği'ne atanan Chikhachev, bu göreviyle birlikte Anadolu halkının tarihiyle ve etnografyası ile ilgilendi. 1847-1858 yılları arasında Anadolu'ya yaptığı seyahatlerinin sonucunu, klasik olarak kabul edilen *Asie Mineure* başlıklı sekiz ciltlik çalışmasında kaleme aldı. İlk cildi 1853'te son cildi ise 1869'da Fransızca yayımlanan çalışma, henüz Türkçe'ye kazandırılmadı. Marmara ve Ege Denizi'nden, Ermenistan'a ve Erzurum'a kadar; Karadeniz'den Akdeniz'e kadar farklı yönlerde Anadolu Yarımadası'nı dolaştı. Çalışmada Anadolu'nun dağları, suları, iklimi, hayvan ve bitki örtüsü, fosilleri ve jeolojisine ilişkin bilgiler yer almaktadır. Chikhachev, diğer seyyahlardan farklı olarak genel itibariyle Anadolu'nun fiziki ve coğrafi araştırmalarını yaptı. Chikhachev, Anadolu'nun fiziki coğrafyası, jeolojisi ve botaniğiyle birlikte ülkenin ekonomisini, finansal durumunu, siyasi rejimini, günlük yaşamını da inceledi. 1858 yılında Le Nord gazetesinde Giresun, Gümüşhane, Erzurum, Erzincan ve Konstantinopolis seyahatlerinin yazılı olduğu 14 mektuptan oluşan *The Letters on Turkey* (Türkiye Mektupları) çalışması yayımlandı. Seyahat 20